

بزرگداشت
«سه هزار سال تمدن زرتشت»
در تاجیکستان

گزارش از

دکتر مسعود میرشاهی

تاجیکستان، کشوری نوپا ولی با تاریخ پربر، در میان دیگر کشورهای فارسی زبان، که ایران و افغانستان هستند ویژگیهایی دارد که سبب شده است با این دو کشور تفاوت فاحشی داشته باشد.

نخست اینکه در تاجیکستان، رئیس دولت امامعلی رحمانف پشتیبان فرهنگ نیاکان است و برای شناخت و گستره آن از هیچ کوششی فروگذار نمی کند. در صورتی که در ایران و افغانستان یادآوری فرهنگ خردگرای نیاکان به گونه ای دشوار است و خواهان های فرهنگی همیشه دلتنگ و دست تنگ هستند و مسائل فرهنگی در نزد رئیسان دو دولت از اندیشه شان بدور است.

دوم اینکه در تاجیکستان زنان در برابر مردان از تمام آزادی های اداری، اجتماعی و سیاسی برخوردارند و دوشادوش مردان در کارهای اجتماعی شرکت می جویند. احوال زنان در ایران به ویژه در افغانستان بر کسی پوشیده نیست.

سوم اینکه هنر در تمام رشته ها به ویژه موسیقی و رقص در نزد تاجیکان فوق العاده رایج است و حکومت به آن توجه ویژه دارد، بگونه ای که در تمام رشته های هنری دولت سرمایه گذاری کرده است. در کشوری که هنوز نتوانسته

ایران زمین

است از پس دشواری‌های اقتصادی خود برآید، توسعه امور هنری در برنامه دولت است و در صورتی که در دو کشور دیگر همه کارهای هنری گناه است. هرچند به تازگی هنر در ایران جای خود را باز کرده است، در افغانستان باید ده‌ها سال دیگر در انتظار بماند. باید یادآوری کرد که مثلاً در ایران هنوز خواننده زن رسماً وجود ندارد و در افغانستان چندین خواننده زن کشته شده‌اند. ساختار اجتماعی در این دو کشور به گونه‌ای است که چنین احساسات لطیف به نزد بانوان این دو کشور نشکفته پریز می‌شود. در نتیجه بی‌سبب نیست که توجه به نیاکان، آثار و فرهنگ آنها در تاجیکستان ارزشی دیگر داشته باشد و به همین جهت است که ایرانیان و افغانیان فرهنگدوست رشته امیدشان را به تاجیکستان بسته‌اند.

امسال به درخواست دولت تاجیکستان دو بزرگداشت جهانی از طریق یونسکو اعلام شد. یکی «سه هزار سال تمدن زرتشت» و دیگری «بزرگداشت هزار سالگی ناصر خسرو». یکی پیامبر خردگرا و دیگری حکیم و ادیب خردگرا. جالب است که هر دو این اندیشمندان زاده یک سرزمین‌اند. زرتشت در دره و خش و ناصر خسرو در قبادیان (سلمان دره) بدنیا آمده‌اند.

روز ۵ سپتامبر ۲۰۰۳ در تالارهای وزارت فرهنگ تاجیکستان در شهر دوشنبه تمام روز درباره زرتشت و اهمیت او پس از سه هزار سال اختصاص داده شده بود و بیش از ۳۵ نفر از چندین کشور به گوشه‌هایی از این تاریخ تمدن پرداختند. نخست جلسه با پیام رییس جمهور و سخنرانی وزیر فرهنگ آقای دکتر عالموف شروع شده و سپس استادان در رشته‌های گوناگون سخنرانی کردند. در شب نمایشنامه بسیار زیبای زرتشت به همین مناسبت در یکی از تاترهای این شهر به نمایش گذاشته شد که فوق‌العاده مورد توجه

ایران زمین

شرکت کنندگان قرار گرفت.

از دست آوردهای این بزرگداشت، نامگذاری منطقه‌ای از استان سغد به نام اسپنتمان (پدر زرتشت) و شهری که به نام اوستا در نزدیک زادگاه زرتشت است. این اقدام که در جهان بی نظیر است نه تنها پس از چندین صد سال نامهای آشنا را به سرزمینش برمیگرداند بلکه احترامی بود به آئین نیاکان و طرفداران امروزی آن.

به امید اینکه فرهنگ پروران و فرهنگدوستان به این رویداد تاریخی توجه ویژه‌ای داشته باشند و زمینه را برای شکوفایی و پیشرفت این نقاط تا حد امکان فراهم نمایند تا شاید برای بزرگداشت چهار هزار سال تمدن زرتشت به یادگار بماند.